

Catalunya, sempre que beneficiïn la comunitat matemàtica catalana i que s'adiguin amb els objectius de la SCM.

En el present curs s'ha finançat (parcialment) amb càrrec al Fons la Trobada Matemàtica. Per al curs proper es preveu finançar igualment la Trobada, el premi a propostes didàctiques dins de «Física i Matemàtiques en Acció», la jornada sobre ensenyament conjunta amb la FEEMCAT i la jornada científica sobre criptografia conjunta amb la RSME, que estan previstes per a la tardor de 2004.

Altes i baixes de socis

Durant el curs acadèmic 2002–2003 s'han produït 25 altes de socis i 25 baixes. El nombre de

socis en acabar el curs és de 1.008. De cara al curs vinent hi ha previstes diverses iniciatives encaminades a fer créixer aquest nombre.

Assemblea General

Va tenir lloc el 3 de juny de 2003 a la seu de l'IEC. Un cop escoltat l'informe del president, es van prendre diversos acords de caire econòmic, com la creació del Fons de Promoció d'Activitats abans esmentat, l'aprovació del balanç comptable de l'exercici 2002, l'aprovació dels pressupostos de 2003 i 2004 i l'augment de la quota anual dels socis ordinaris a 30 euros.

Podeu trobar aquesta informació a la pàgina web de la Societat: <http://www.iecat.net/scm>

Falten hores de matemàtiques

La discussió sobre les hores de matemàtiques a l'ensenyament secundari ja fa molts anys que dura. Tant la SCM com la FEEMCAT han actuat enèrgicament en diverses ocasions, però sense massa èxit, de moment, per la manca de voluntat d'actuació dels gestors polítics. Es va transmetre la preocupació unànime i profunda dels matemàtics per la distribució horària de la reforma educativa a l'anterior conseller d'Ensenyament, Joan Maria Pujals, i s'ha continuat insistint a l'actual consellera, Carme Laura Gil. Molts lectors recordaran la sessió commemorativa de l'any mundial de les matemàtiques, el 19 de juny de 2000, al Parlament de Catalunya. S'hi varen sentir moltes veus i fins i tot hi va haver una manifestació a l'entrada del Parlament. La resposta del Departament d'Ensenyament va ser, en aquella ocasió, proposar que l'assignatura optativa d'ampliació de matemàtiques s'utilitzés, en els centres que així ho decidissin, per tal de reforçar la impartició dels temaris obligatoris del batxillerat. Els professors han dit i repetit que aquesta no és una bona solució, i ho varen dir en una carta a la consellera que es va enviar amb quatre-centes cinquanta signatures l'abril de 2002, on es deia també que els professors de matemàtiques no tenen autoritat moral per promoure més hores de matemàtiques en els seus centres respectius

si el Departament d'Ensenyament es reafirma a donar per bona la situació actual. Copio un fragment d'aquesta carta, que ha resultat premonitori:

«[...] el que no es pot fer és prescriure un currículum que és impossible de ser abastat en el nombre d'hores que se li han destinat. [...] Si volem impartir tot el currículum hi haurà un percentatge molt elevat d'alumnes que no podran assolir uns objectius mínims; si volem seguir un ritme de treball més adequat, deixarem una bona part dels continguts sense treballar. I de tot això n'haurem de donar comptes davant dels alumnes, dels pares i mares, del propi centre i de l'administració educativa.»

No ens consta que hi hagués cap resposta a aquesta carta ni cap reacció del Departament d'Ensenyament.

La nova Junta de la SCM, per tal de continuar la batalla, va reunir el Comitè d'Ensenyament de la SCM el 12 de febrer de 2003. Es varen sentir moltes idees interessants i es va anar veient clar que el problema no és només exigir quatre hores setmanals de matemàtiques, sinó que cal que hi hagi un estat d'opinió favorable a aquest increment. Encara ara, molts pares i mares i alguns centres defensarien possiblement el contrari. El recolzament de l'opinió pública és

important, i la conformitat de la resta del professorat dels centres d'ensenyament encara ho és més. Els responsables polítics no prendran la decisió necessària de reforçar els ensenyaments científics si tenen por de rebre més crítiques que reconeixement.

Com a fruit d'aquesta reunió del Comitè d'Ensenyament, vàrem redactar una carta conjunta als presidents de la FEEMCAT i de la SCM, que es va enviar a la consellera el 15 d'abril de 2003. Reproduïm el text complet de la carta:

«Honorable Senyora,

»Com ja sabeu, la Societat Catalana de Matemàtiques (SCM) i la Federació d'Entitats per a l'Ensenyament de les Matemàtiques a Catalunya (FEEMCAT) estan duent a terme, des de fa molts anys, una tasca ininterrompuda de promoció a tots els nivells de l'ensenyament secundari i universitari. L'impacte cada any més gran de les Proves Cangur de la SCM (que el 20 de març d'enguany han aplegat més de deu mil estudiants de 3r d'ESO a 2n de batxillerat) i de l'activitat Fem Matemàtiques de la FEEMCAT (que n'ha reunit uns cinc mil) n'és una bona mostra.

»Com també s'ha manifestat des de fa temps per diverses vies, el col·lectiu de professors de matemàtiques està molt preocupat pel fet que la proposta de currículums de les matèries de matemàtiques i de matemàtiques aplicades a les ciències socials en el batxillerat no es pot impartir amb garantia de qualitat amb l'assignació horària actual, que és substancialment menor que la de la resta de l'Estat. Aquesta profunda preocupació es va expressar en una carta enviada al Departament d'Ensenyament l'abril de 2002 amb quatre-centes cinquanta signatures. La SCM també ha intervingut en aquest debat en diverses ocasions i ha expressat la seva plena coincidència amb els punts de vista dels professors de matemàtiques, per veu dels membres de la Junta Directiva.

»Recentment la premsa ha difós dades (per exemple, *La Vanguardia* dels dies 12 i 15 de febrer) que, si bé no és segur que reflecteixin un endarreriment demostrable del nivell en matemàtiques dels estudiants catalans, sí que evidencien que l'anàlisi de la situació actual s'ha estès a capes més àmplies de la societat. També ens consta que el Departament d'Ensenyament

ha demanat recentment informes a especialistes sobre els continguts mínims estatals de matemàtiques al batxillerat, d'on es desprèn un interès a aprofundir en la problemàtica actual.

»Per tots aquests motius, la SCM i la FEEMCAT, com a entitats expertes i representatives, us demanen que concediu una entrevista als seus presidents, amb l'objectiu d'intercanviar informacions que portin a un consens sobre la valoració de la situació actual i del futur de l'ensenyament de les matemàtiques a Catalunya.

»Ben atentament,

»Carles Casacuberta, president de la SCM

»Joan Gómez, president de la FEEMCAT»

La resposta va ser la concessió d'una entrevista, no amb la consellera com demanàvem, sinó amb el director general d'Ordenació i Innovació Educativa, Pere Solà. Hi vàrem anar Josep Sales i Carles Casacuberta el dia 3 de juny. No hi va haver cap novetat. Es va dir més o menys el mateix que ja s'havia dit en entrevistes anteriors del director general amb els presidents de la SCM i de la FEEMCAT. El Departament d'Ensenyament és conscient que hi ha un problema greu i no resolt, però manté que l'increment d'hores que demanem ni és viable en les circumstàncies actuals ni és la millor solució. Es va apuntar tímidament la possibilitat de programar quatre sessions setmanals de 45 minuts, idea que no es va veure realista en l'anàlisi posterior que en vàrem fer. El director general va oferir, això sí, el seu suport en qualsevol acte de debat que vulguem organitzar, i va encoratjar-nos a transmetre el problema a l'opinió pública.

Els esdeveniments ens han facilitat, malauradament, aquesta tasca. El 13 de maig, el Senat va aprovar un informe sobre la situació dels ensenyaments científics en els centres de secundària, promogut per les societats estatals de matemàtiques, física i química. Es va publicar al Butlletí Oficial de les Corts Generals el 22 de maig i des de la SCM n'oferim una còpia a tothom qui ho vulgui. En aquest informe es constata que la situació de l'ensenyament de les ciències és greu a tot l'Estat i es proposen diversos camins de solució, entre els quals l'increment d'hores de docència.

A principis de juliol es varen difondre els resultats de la selectivitat a Catalunya. Com recordareu, la nota mitjana de matemàtiques va ser de 3,85 sobre 10 i la de matemàtiques aplicades a les ciències socials va ser de 3,60. Això va sortir a la majoria de diaris i va originar cartes dels lectors i un magnífic editorial de l'*Avui* el dia 6 de juliol, que també us recomanem i us oferim. Des de la SCM s'han enviat articles d'opinió a l'*Avui* i a *La Vanguardia*.

Simultàniament, s'han donat a conèixer les xifres de matriculats a les titulacions de matemàtiques i d'estadística de les universitats catalanes per al curs 2003-2004 i ens han corprès per la seva migradesa sense precedents.

Cap a on hem d'anar? Tot i que cal continuar demanant l'increment d'hores amb tota l'energia possible, creiem que alhora hem de procurar utilitzar de la millor manera possible les hores que se'ns assignin i guanyar-nos l'interès dels alumnes. Justament amb aquesta idea estem esmerçant molt de temps i esforços amb la Prova Cangur, el *Fem Matemàtiques*, l'Olimpiada i altres activitats de la SCM i de la FEEMCAT, algunes en col·laboració amb el portal educatiu del web del Departament d'Ensenyament. Si no hi ha prou hores de classe per fer aprendre bé als alumnes tot el contingut dels temaris actuals, que s'intenti convèncer almenys els alumnes que les matemàtiques són instrumentals com la llengua, necessàries per a analitzar problemes de la natura i de la societat o per a justificar preses de decisions, i indispensables a qualsevol carrera científica o tècnica (i a d'altres). Si no ho fem així, ens quedarem sense estudiants de matemàtiques i el progrés del país se'n ressentirà. Transcriu un paràgraf de l'article que vàrem enviar a *La Vanguardia*:

«Per què els alumnes no se senten prou motivats per les matemàtiques? No creiem que aquest sigui un fenomen nou. L'aprenentatge de les matemàtiques exigeix moltes hores de treball personal i obliga a raonar. Això és difícil i sempre ho ha estat. Ara i abans, els joves trien el camí que consideren òptim en funció de l'equilibri entre l'esforç i les expectatives per a les seves possibilitats de futur. Només escolliran dedicar una part del seu temps a allò que els resulta difícil si estan convençuts que els serà útil. Potser el que està fallant és la manera de convèncer-los que les matemàtiques, com la llengua, són la base d'altres formes de coneixement, de la formació cultural i de l'accés a totes les carreres que porten cap a la societat de la informació.»

El 18 d'octubre de 2003, la FEEMCAT i la SCM organitzem conjuntament una jornada dedicada a l'ensenyament de les matemàtiques. Al matí hi haurà diverses ponències i a la tarda es farà un debat per a una educació matemàtica de qualitat a Catalunya. El director general Pere Solà ha confirmat la seva participació en aquest debat. També hi haurà un representant de la Societat Catalana de Física. Abans d'aquesta trobada, durant el mes de setembre, es reunirà un grup de pressió, amb representants de la SCM, de les associacions que formen la FEEMCAT, de les facultats catalanes, i segurament altres persones. Esperem que la redacció d'un document unitari adreçat a tots els partits polítics que tindran veu en les properes eleccions catalanes pugui obrir la via cap a una correcció del sistema educatiu actual, que tots trobem imprescindible i urgent.

Carles Casacuberta i Vergés
President de la SCM